

Nunat avannarliit suleqatigiinnerat pillugu nassuiaat 2012

(Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Nunanullu Avannarlernut Suleqateqarnermut Naalakkersuisoq)

Saqqummiussissut.

Nunat avannarliit suleqatigiinneranni ukioq Naalakkersuisunut ulapaarfiusimavoq, tamanna aammattaaq nassuiaammi matumani, ullumikkut oqaluuserisassatsinni takuneqarsinnaavoq. Ukiumoor-tumik Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivini katersuunnissarput sioqqutisungarlugu apeqqutinik tamakkuninnga Inatsisartuni oqallinnittarnerput, ileqquuvoq pitsaasoq.

Pingaaruteqarpoq ersarissassallugu, sammisat Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivinit suliarineqartartut, nunat avannarliit suleqatigiinnerini pisartut assigiinngisitaaqisut akornanni taamaallaat ilaannarimmatigik. Allaat Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa Nunanilu Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiit akornanni sammisat oqallisigineqartartut assigiinngissu-teqarput. Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa assersuutigalugu illersornissamut nunanullu allanut naalakkersuinikkut apeqqutit oqaluuserisarpaat. Ministerit siunnersuisooqatigiivini taama iliortoqarneq ajorpoq. Susassaqarfinni taamaattuni nunani avannarlerni naalakkersuisut toqqaannar-tumik katersuunnerni oqalliseqataasarput.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini oqallisigineqartuarpoq susassaqarfiit sorliit salliutinneqassanersut. Tullerriarinnissamut piunasaqaat sukannerulerinneqarpoq, Danmark-ip ileqqaaruteqarnissamik piunasaqarnerata kingorna. Taamaattumik Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa aalajangerpaat, missingersuutit piffissami 2014-mit 2016-mut 10 % tikillugu annikillisinneqassasut. Matumani aningaasat pineqartut annertussuseqarput 90 mio. kr. tikillugit.

Suleqatigiinnermut ministerit akornanni isumaqatigiissutigineqarpoq, aningaasanik taakkuninnga ileqqaaruteqarneq pissanngitsoq kontot tamaasa 10 %-mik ileqqaaruteqarfiginerisigut. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa missinersuutaannit suliniutit sorliit aningaasalersorunnaarneqassanersut aalajangiiffigineqassaaq.

Naalakkersuisut piareersimapput oqallinnerni taakkunani peqataanissaminnut, uatsinnillu aallaaviuvoq, nunani avannarlerni suleqatigiinnermi qitiutinneqartut susassaqarfiusut ilinniartitaanermut, ilisimatusarnermut kultureqarnermullu tunngasut saniatigut suliniutit salliutinneqassasut, nunarsuup issittortaanut attuumassutillit, tassami matumaniimmat ukiuni aggersuni annertuumik ineriartorfiususaaq. Paarlattuanilli isumaqarfigineqarpoq, ukiuni 90-kunni annertuumik nunanik baltiskiusunik Rusland-millu pisariaqartumik salliutitsisimaneq, annikinnerusumik soqutiginaassuseqalersimanera.

Inuussutissarsiutitigut naalakkersuinikkut suleqatigiinneq pineqartillugu, oqaatigerusuppara, aammaartumik ukioq manna atlantikup avannaani suleqatigiinneq – Nora-mi ajunngilluinnartumik suleqatigiittoqarsimanera. Assersuutitut taarusuppara, nunat NORA-mi ilaasortaasut sisamat akuuffigisaannik uuliasiornermut, gassisiornermut, sillimanissamut avatangiisinullu tunngasunik ilinniartitaanernik siuarsaanissaq pillugu NORA-p pilersaarummut tapiissuteqarsimanera.

Atorluaanermik tunngaveqartumik inuiaqatigiinnik ineriartortitsinermit sangutitsiartuaarluni aallutaqarneq Naalakkersuisut naalakkersuinikkut suliuataanni qitiusumik inissisimavoq. Tamanna uagut 2025-mut pilersaarutitsinni takuneqarsinnaavoq, tamannalu aallaavigalugu nunat assigiinngitsut nunallu avannarliit atorluaaneq tunngavigalugu ineriartortitsinerannut peqataavugut.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa sapaatip akunnerata tulliani katersuunnissami saqqummiutissavaat nunat avannarliit ”Nungusaataangitsumik ineriartortitsineq” pillugu ili-uusissaat nutarsagaq. Ministerit Siunnersuisooqatigiivini tunngavilersuutigaa iliuusissap taassuma aamma susasaqarfinni salliutinneqartuni anguniagassanik aalajangersimasunik imaqaarnissaa. Pingaaruteqarpoq tigussaasunik anguniagassanik siunnerfeqaarnissaq, taamaasilluni malinnaaffigineqarsinnaammat naalakkersuinikkut aalajangersakkap pissusissamisut kinguneqaarnersoq. Tigusaasunik anguniakkat taakku ajoraluartumik katersuunnissami tassani saqqummiunneqassanngillat, kisiannili qujanartumik Ålandimit, Savalimmiunit Islandimillu tapersiinnikkut aalajangerneqarpoq, ministerit siunnersuisooqatigiivi ataasiakkaat Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigii-visa tullianik katersuunnissaat sioqqullugu tigussaasumik anguniakkatik saqqummiutissagaat.

Atorluaanikkut ineriartortitsineq pillugu sammisap aamma ersersippaa, nunat avannarliit suleqatigiinnerat qanoq Kalaallit Nunaannut nunat assigiinngitsut akornanni pisunut aammaassisinnaanera. Juunimi FN-p avatangiisit pillugit Rio-mi ataatsimeersuartitsineranut atatillugu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini suleqatigiinnermut ministereqatikka sinnerlugit nuannaarutigisannik nunani avannarlerni avatangiisinut ilisarnaatigititaq Svanen pillugu iliuuseqartitsiner-mut najuuppunga. Nunanit amerikap kujataaniittunit nunat avannarliit avatangiiseq pillugu ilisar-naateqatitsinerat assut soqutigineqarpoq. Tamanna minnerunngitsumik pissuteqarpoq, avatangiisunut ilisarnaateqartitsineq tassaammat nunarsuup avatangiisitigut pissusiinik pitsanngorsaaniarluni suliniuteqaarnermut tigussaasumik periusiusoq.

Sapaatip akunnerata tulliani katersuunnissami Nunani Avannarlerni nunat namminersortut pingasut akornanni suleqatigiinnissaq pillugu nalunaarusiaq atsioqatigiiffigissavarput. Isumaqaarpunga pingaaruteqartoq, siunnersuisiornerput malillugu naalakkersuisut inatsisartunilu ilaasortat akornanni ataatsimoorullugu nalunaarusiorsimaneq iluatsissimagipput. Suliami matumani Inatsisartut Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivini ilaasortaataannik ajunngitsumik suleqatigiissimanerput qujassutigerusuppara.

Nunat avannarliit suleqatigiinneranni nunat namminersortut isumaat sunniuteqartinniassagutsigit, suleqatigiinneq pingaaruteqartumik naalakkersuinikkut nittarsaassineruinnarani aammali suleri-aatsimut attuumassuteqarpoq. Tamattami killilimmik allaffissornikkut naalakkersuinikkullu atugassaqartitaavugut, taamaattumillu pisariaqalissaqalissappat annertuumik iluaqutaassaaq, ataatsimii-nnerna najuuffiginngisatsinni suleqatitta suliniutivut saqqummiuttassapatigut.

Taama oqaaseqarlunga ullumikkut oqallinnissaq qilanaaraara.

